

BO'LAJAK DEFECTOLOGLARNING PEDAGOGIK FAOLIYATINING INDIVIDUALLIGINI SHAKLLANTIRISH MEXANIZMINI ISHLAB CHIQUISH

Usmonov Umid Allayorovich

Jizzax viloyati Jizzax shahri

32-yordamchi maktab intirnatlari Logopediya o'qituvchisi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10052382>

Hozirgi kunda ijtimoiy-iqtisodiy islohotlar sharoitida defektologlarni kasbiy tayyorlash jarayonining xilma-xilligi va murakkabligini nazariy tushunish zarurati bilan bog'liq. Jamiyatning faqat bozor munosabatlari yo'naltirilganligi ijtimoiy muammolarning kuchli kuchayishiga sabab bo'ldi. Ma'naviy hayotdagi salbiy hodisalar murosasizlik va ijtimoiy tarqoqlikka nisbatan qo'rqinchli tendentsiyani aniq ko'rsatib, rivojlanishida nuqsonlari bo'lgan shaxslarni moslashtirish va rehabilitatsiya qilish muammolarini keltirib chiqardi. Bu muammo, ayniqsa, tuzatish yordamiga muhtoj bolalar uchun dolzarbdir. Shu munosabat bilan maxsus ta'lim tizimini rivojlantirishning hozirgi bosqichida bir qator yangi talablar qo'yildi; maxsus ta'lim o'qituvchisi rioya qilishi kerak bo'lgan. Uning faoliyati natijalarining yuqori ijtimoiy ahamiyati va ushbu profil bo'yicha mutaxassislarga bo'lgan talabning ortishi jarayonni takomillashtirish, kasbiy tayyorgarlik, shuningdek, bo'lajak maxsus (tuzatish) o'qituvchilarida kasbiy ahamiyatga ega bo'lgan fazilatlarni shakllantirishning o'zgarmas usullarini izlashni taqozo etadi.

Hozirgi mahalliy maxsus ta'lim tizimi unga muhtoj bo'lganlarning hammasining o'sib borayotgan ehtiyojlarini qondira olmaydi. Buning asosiy sabablaridan biri oliy defektologik ma'lumotli professor-o'qituvchilarning keskin yetishmasligi bilan bog'liq.

Rivojlanishda nuqsoni bo'lgan bolalarning katta kontingentining o'ziga xosligi nafaqat yuqori malakali pedagog kadrlarni, balki butun masalani umumiy va uning alohida yo'nalishlari bo'yicha etarli darajada ilmiy va uslubiy o'rganishni talab qiladi.

Shuni ta'kidlash kerakki, defektolog kasbi nafaqat kasbiy bilim va ko'nikmalar, balki kelajakdagi mutaxassisning ma'lum shaxsiy xususiyatlarining mavjudligini ham anglatadi. Shunday qilib, masalan, O.E. nuqtai nazaridan. Gribova, ushbu turdagi faoliyat "missionerlik ishi" ning yuqori qismini o'z ichiga oladi, ya'ni. alohida mas'uliyat, o'z maqsadini anglash. Bu kasb-hunar ta'limi tizimi har bir shaxsning shaxsiy rivojlanishi makoniga aylanishini ta'kidlangan.

Maxsus ta'lim tizimida mutaxassislarni kasbiy tayyorlash holati tahlili shuni ko'rsatdiki, bugungi kunda pedagogika fani va amaliyotida bo'lajak defektologlarning kasbiy ahamiyatli fazilatlarini shakllantirish muammosi yetarlicha ishlab chiqilmagan. Shu munosabat bilan, defektologlarda kasbiy ahamiyatga ega bo'lgan fazilatlarni shakllantirish darajasiga qo'yiladigan zamonaviy talablar va kasb-hunar ta'limi tizimining ushbu darajaga to'liq mos keladigan mutaxassisni tayyorlay olmasligi o'rtasidagi qarama-qarshilik hal qilinmagan. Ushbu qarama-qarshilik tadqiqotimiz mavzusini tanlashni belgilab berdi: "Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy ahamiyatli fazilatlarini nuqsonli o'qituvchilarning shakllanishi" belgilaydi.

Oliy defektologiya ma'lumotiga ega bo'lgan o'qituvchilar uchun kasbiy tayyorgarlik ko'lamini sezilarli va zudlik bilan kengaytirish zarurati ham nazariy, ham amaliy asosga ega.

Pedagogika oliy o'quv yurti sharoitida bo'lajak o'qituvchi-defektologlarni kasbiy tayyorlash jarayoni ko'p komponentli va ko'p qirrali. Uning maqsad va vazifalarini amalga oshirish kompleks yondashuv bilan optimallashtirilgan.

Bo'lajak defektologlarning kasbiy tayyorgarligi bir qator nazariy, uslubiy va amaliy xarakterdagi muammolarga ega. Xususan, kelgusi faoliyatga tayyorlik va kasbiy ahamiyatga ega fazilatlarni shakllantirish kabi fundamental ko'rsatkich bo'yicha hali ham yagona ilmiy talqin mavjud emas.

Qiyosiy tahlil defektologlarning zarur kasbiy va shaxsiy sifatlarining tuzilishi va mazmuni haqida o'qituvchi-tadqiqotchilarning yagona, umumiy qabul qilingan fikri yo'qligini aniqlash imkonini berdi. Kasbiy jihatdan muhim fazilatlar bilan ular turli xil xususiyatlar, xususiyatlar, shaxsiyat parametrlari, muvaffaqiyatli kasbiy faoliyatning kaliti va boshqalarning turli tizimlarini (to'plamlarini) tushunadilar. Ularni to'g'ri, ixcham va samarali tasniflash juda qiyin. Bu ushbu tadqiqot mavzusining dolzarbligi va muammoliligini ko'rsatadi.

Shuningdek, oliy pedagogik ta'lim tizimida ushbu profil bo'yicha mutaxassislarni kasbiy tayyorlash mazmuni, shakllari va usullarini ishlab chiqishda aynan o'qituvchi-defektologning malaka tavsifi boshlang'ich hujjatlardan biriga aylanishi lozimligi ham ko'rinib turibdi. Bunday holda, nafaqat empirik tajribani, balki ushbu jarayonning ilmiy-nazariy asoslarini ham hisobga olish kerak, bu o'quv fanlarini o'rganishning mantiqiyliigi va izchilligini ta'minlaydi, o'quv fanlarini amalga oshirish uchun maqbul shart-sharoitlarni yaratishni ta'minlaydi. fanlararo aloqalar, shuningdek, talabalar bilan ishlashning eng samarali shakllarini munosib tanlashga yordam beradi.

Pedagogika oliy o'quv yurti sharoitida defektologlarning kasbiy ahamiyatli fazilatlarini shakllantirish jarayoni didaktik va samarali vazifalarning etarlicha keng doirasini o'z ichiga oladi. Bu jarayon talabalarning o'quv va ilmiy-tadqiqot faoliyatini tashkil etish jarayonining integral asosi orqali amalga oshirilishi kerak, chunki bu holda o'quv jarayonining sub'ektlari o'rtasida ijtimoiy va ilmiy ahamiyatga ega bo'lgan munosabatlar yuzaga keladi, ular yuqori darajadagi bilimlarni shakllantirishga yordam beradi.

Bo'lajak maxsus ta'lim o'qituvchilarining kasbiy ahamiyatli fazilatlarini shakllantirishning ishlab chiqilgan modeli dizayn, mazmun, protsessual, motivatsion va tarbiyaviy kabi tarkibiy qismlarni o'z ichiga oladi. Ushbu modelni amalga oshirish samaradorligi pedagogik universitet sharoitida ushbu profil bo'yicha mutaxassislarni tayyorlashni optimallashtirish imkonini beradigan pedagogik shartlar to'plamiga rioya qilishni ta'minlaydi.

O'qituvchi-defektologning kasbiy ahamiyatli fazilatlarini shakllantirish jarayonini optimallashtirish maqsadida o'quv jarayonining funktsional o'zaro bog'liqligi va o'zaro bog'liqligi bo'lgan asosiy tarkibiy qismlari aniqlandi.

Xulosa o'rnida shuni aytish kerakki, Bo'lajak mutaxassisning kasbiy ahamiyatli fazilatlarini rivojlantirish va uning kasbiy tayyorgarligini oshirishning muhim vositasi tajriba-sinov ishlarining ishlab chiqilgan metodologiyasini, xususan, o'quv-uslubiy bilimlarni shakllantirish modelini amalga oshirish jarayonida o'quv, tarbiyaviy va ilmiy-tadqiqot faoliyatini integratsiyalashuvi bo'ldi.

Kasbiy faoliyatga tayyorlikni shakllantirish bosqichlarida kontekst-modulli o'qitishning afzalliklaridan foydalanish, shaxsga yo'naltirilgan, tizimli va faoliyatga asoslangan yondashuvlarga tayanish zarur, bu esa nazariy bilimlarni integratsiyalash va shu bilan birga o'z faoliyatini rivojlantirishga imkon beradi.

References:

1. S. Sh. Aytmetova. «Oligofrenopedagogika». -Т., 1994.
2. М. Yu. Ayupova. Logopediya. «O'zbekiston faylasuflar milliy jamiyati». -Т., 2007
3. Азбукин, Д.И. Проблемы специальной педагогики и психологии. Вып. 19. Текст. /Д.И. Азбукин - М.: Тр. ин-та деф-и АПН РСФСР, 1948; - М.: МГПИ, 1950.-Т. 61.-С. 143-151; там же. - С. 157-162.
4. Акименко, В.М. Подготовка студентов-логопедов к коррекции звукопроизношения средствами моделирования: Дисс. . канд. пед. наук Текст. /В.М. Акименко Ставрополь, 2003. - 184 с.

INNOVATIVE
ACADEMY